

Jak sčítání pomáhá

Pevně věříme, že do řady situací, ve kterých se výsledky sčítání používají, se vůbec nedostanete (povodně, evakuace při živelných pohromách, zásahy hasičů...), ale přesto, člověk nikdy neví... K čemu se tedy výsledky používají a jak se promítne vyplnění či nevyplnění sčítacího listu do vašeho běžného života?

- **Hasiči** Informace ze sčítání lidu budou velmi důležité pro hasiče a další složky integrovaných záchranných systémů. Poskytují informace, kolik je v kterém domě bytů, z čeho jsou nosné zdi, z jakého materiálu jsou domy postaveny, na jaké přípojky jsou připojeny (např. plyn), jak je dům vysoký, kolik má pater. To vše potřebují záchranáři znát, aby mohli lidem v daném domě co nejrychleji pomoci. Zároveň jsou data ze sčítání velmi důležitá při zpracování krizových a evakuačních plánů.
- **Povodně** Data ze sčítání jsou důležitým nástrojem k tvorbě protipovodňových opatření a jsou také důležitá při operativních zásazích a evakuacích při všech přírodních živlech. Jenom sčítání lidu ukazuje, kolik v kterých oblastech žije lidí, jaká je jejich věková struktura a zároveň jaké jsou jejich domy a z čeho jsou postaveny – tedy jak dlouho například dokážou řádění přírodního živlu odolat.
- **Dopravní obslužnost** Podle informací, jak často a kam lidé cestují za prací či do školy, se sestavují tzv. mapy dojížděky, podle kterých se plánuje dopravní obslužnost v ČR – tedy kolik je kde potřeba autobusů, vlaků či tramvají a jak často mají jezdit.
- **Školy a školky** Podle dat ze sčítání (a navazujících projekcí obyvatel) lze snadno vypočítat, ve kterých lokalitách budou v příštích letech školní či předškolní děti a kolik jich bude. Získáme tak informace, jaká bude nutná kapacita tříd ve školkách a školách případně, kde bude potřeba školky otevírat, a kde rozhodně není dobrý nápad školku či školu zavřít.
- **Péče o seniory** Data ze sčítání umožní naplánovat kapacity v domovech důchodců, hospicích a dalších sociálních zařízeních pro seniory. Stejně tak podle nich může být optimalizována nabídka sociálních služeb pro seniory (např. donášky obědů).

- **Vakcíny pro očkování dětí** Ministerstvo zdravotnictví podle dat ze sčítání plánuje, kolik má objednat očkovacích vakcín pro děti v České republice. Data ze sčítání jsou klíčová především pro správné počty vakcín. Pokud se jich objedná příliš moc, utrácí stát zbytečně peníze, pokud se jich naopak objedná málo, hrozí, že po nějakou dobu nebudou k dispozici.
- **Nabídka a poptávka na pracovním trhu** Údaje o sčítání lidu přinesou podrobné informace, jak je v kterých místech ČR kvalifikovaná pracovní síla. Jsou to velmi důležitá data, která firmy kombinují s aktuálními informacemi z úřadů práce, když se rozhodují, kde otevřou svoji pobočku či závod, aby v daném regionu našli zaměstnance s potřebnou kvalifikací.
- **Peníze z EU** Evropská unie bude členskými zeměmi nově přerozdělovat unijní peníze a dotace pouze podle výsledků sčítání lidu v roce 2011. Země, která dodá nekvalitní, neúplné či chybné údaje, se může připravit o desítky milionů eur z evropské pokladny.
- **Část výnosů z daní, která případně obcím** Ministerstvo financí využívá data ze sčítání (průběžně upravovaná o aktuální demografickou statistiku) k přerozdělení podílu výnosu z daní, který případně obcím. Čím více osob je v obci sečteno, tím větší má obec nárok na peníze. V ČR se zatím tyto finance přerozdělují podle trvalého bydliště, ale velká část zemí EU už výnosy z daní přiděluje obcím podle tzv. faktického bydliště, tedy podle toho, kolik lidí žije v dané oblasti skutečně, bez ohledu na to, zda jsou v této lokalitě trvale hlášeni.
- **Naši poslanci v EU** Evropská unie aktuálně zvažuje, že by podle výsledků sčítání lidu 2011 ve všech zemích EU přepočítala mandáty v Evropském parlamentu.
- **Hluk** Data ze sčítání jsou důležitá při posuzování hlukové zátěže a při tvorbě hlukových map, které ukazují, jaká část obyvatel je (a nebo v případě nových projektů může být) zasažena nadměrným hlukem. Podle těchto map se pak připravují protihluková opatření a zároveň slouží jako podklad pro žádosti o dotace na protihluková opatření.
- **Faktické bydliště** Poprvé v historii sčítání zjistí tzv. faktické bydliště, tedy místo, kde lidé skutečně žijí. Trvalé bydliště je v rámci EU české specifikum s velkým problémem – na adrese trvalého bydliště se zdržuje stále méně lidí a vůbec už tyto adresy neodpovídají tomu, kde lidé skutečně žijí.

Faktické bydliště je velmi důležitou informací pro starosty, kteří tak poprvé oficiálně zjistí, kolik lidí skutečně v jejich obci bydlí bez ohledu na to, zda jsou tam hlášeni. Podle těchto dat budou moci plánovat kapacity škol, školek, zdravotnických zařízení, veřejnou dopravu, občanskou vybavenost...

V rámci EU se bude posuzovat faktické bydliště a podle počtu fakticky bydlících lidí (nikoliv trvale hlášených) se také budou rozdělovat evropské dotace obcím na stavbu kanalizací, opravu silnic apod.

- **Živnostníci, podnikatelé a firmy** získají díky sčítání velmi dobrý přehled, ve kterých lokalitách budou lidé potřebovat jejich služby. Data o technickém stavu domů a bytů a jejich stáří jsou velmi přínosná například pro řemeslníky a prodejce zboží potřebného pro rekonstrukce, když se rozhodují, kde budou podnikat a jaký sortiment zboží lidé v dané oblasti potřebují.
- **Národnostní menšiny** Sčítání lidu je naprosto klíčové pro národnostní menšiny a jejich práva. Otázka na národnost je ve formulářích sčítání lidu sice dobrovolná, ale pokud se v některé z obcí přihlásí k určité národnostní menšině alespoň 10 % obyvatel, získávají podle zákona č. 128/2000 Sb., O obcích a podle zákona 273/2001 Sb., O právech příslušníků národnostních menšin právo na vícejazyčné názvy a označení a obec musí zřídit výbor pro národnostní menšiny. Menšiny mají v ČR také právo na užívání jazyka národnostní menšiny v úředním styku a před soudy, právo na výchovu a vzdělávání v jazyce národnostní menšiny a další. Sčítání lidu a počty přihlášených k dané národnostní menšině jsou zásadním ukazatelem při prosazování práv národnostních menšin v ČR.
- **Pár zajímavostí** Na závěr nabízíme několik maličností, které ovlivňují náš každodenní život a možná si ani neuvědomujeme, že jde o servis, který vznikl díky sčítání.
 - **Telefonní automaty** Telecom využil tato data v obcích ke splnění ustanovení zákona o instalování veřejných telefonních automatů v závislosti na hustotě obyvatel.
 - **Odpad** Jedna z firem, zabývající se odpadovým hospodářstvím, využila výsledky ze sčítání lidu (konkrétně informace o vytápění tuhými palivy) k odhadu množství komunálního odpadu v jednotlivých obcích a v řadě měst sloužily informace o způsobu vytápění ke zpracování energetických koncepcí.

- **Parkoviště** Data o dojížděcích ze Středočeského kraje do Prahy byla použita k určení míst a kapacit záchytných parkovišť na okrajích hlavního města.
- **Hlídaní dětí** Pouze ze sčítání lze zjistit počty žen na mateřské dovolené za obce či městské části, data se často využívají v Praze (ale i v jiných regionech) jako podklad pro plánování služeb pro maminky s malými dětmi (např. hospodyně docházející do domácností, hlídání dětí...).

Ondřej Kubala

tiskový mluvčí projektu Sčítání lidu, domů a bytů 2011